

Học thuyết “Tam chiển” của Trung Quốc vạch ra ba phương pháp tấn công: chiến tranh thông tin, chiến tranh tâm lý và chiến tranh pháp lý. Trong số này, chức năng của chiến tranh pháp lý là nhằm “thúc đẩy tính hiệu quả của các công cụ và quy trình pháp lý hiện hành để hạn chế hành vi đối địch, đối phó trong các hoàn cảnh bất lợi, đối phó ngược các án lệ, và tối đa hóa lợi thế trong các tình huống liên quan đến các lợi ích cốt lõi của Trung Quốc”.

Trung Quốc đang lên giăng khăng định đợc quy  n hàng h i trên Bi n  ng trong cái g i   “đ ng 9 đ n” đ ng nh  đ c xuất hiện trên các b n đ  ch nh th c của n c này. Nguồn gốc ch nh x c của đ ng ranh giới này hiện v n r t m  h . “ ng 9 đ n” kh ng xuất hiện trên các b n đ  của ch nh ph  tr c n m 1947 hay trên các b n đ  mang tính c  nh n đ c v  tr c n m 1933.  n n m 2013, các h c gi  n i tiếng của Trung Quốc th a nh n r ng Trung Quốc ch a bao gi  công khai không đ nh t m quan tr ng pháp lý của đ ng ranh giới này. Việc Trung Quốc trong thời gian g n đ y kh ng đ nh quy  n t i ph n với các t i nguy n trong

“đường 9 đôn” đã làm leo thang căng thẳng không chỉ trong lĩnh vực dầu mỏ mà còn với ngư dân cá đang được khai thác cận kề với “rốt quan trọng với an ninh lương thực của dân ven biển vươn lên tới hàng trăm triệu người”. Tuy nhiên, lập luận pháp lý của Trung Quốc trong vấn đề Biển Đông nên được xem xét kỹ trong bối cảnh lịch sử của hệ thống luật pháp của Trung Quốc và chiến tranh thông tin.

Luật pháp đóng vai trò quan trọng trong cuộc tranh cãi về “đường 9 đôn” bởi đường ranh giới này cắt sâu vào Vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) 200 hải lý của nhiều nước ven biển gồm Việt Nam và Philippines theo Công ước của Liên hợp quốc về Luật biển (UNCLOS). Một điều rõ ràng đó là trong các cuộc đàm phán thương lượng kể từ khi UNCLOS, Trung Quốc từng là nhân tố chính định hình khái niệm EEZ, đứng về phía các nước đang phát triển chống lại Nga và Mỹ.

Việc xem xét lại các vấn đề này là mối quan ngại của bên của Trung Quốc trong các cuộc đàm phán về UNCLOS là rất hữu ích. Các vấn đề này được ghi trong các tài liệu làm việc của Trung Quốc gửi lên Ủy ban Đại diện Liên hợp quốc Hội đồng những năm 70 của thế kỷ XX và trong các bài phát biểu của Trung Quốc trong tiến trình đàm phán.

Trung Quốc chỉ trích rằng có 5 luận điểm chính: Thứ nhất, không có chi유 rộng rãi đa số đồng thuận về vùng lãnh hải. Thứ hai, các tàu chiến không có quyền đi lại vô hạn tự do qua lãnh hải và các eo biển. Thứ ba, eo biển Quỳnh Châu và vịnh Bắc Hải của Trung Quốc là “nội thủy” của Trung Quốc. Thứ tư, các tranh chấp trên biển nên chỉ được giải quyết thông qua đàm phán và UNCLOS không nên đưa ra quy định về việc giải quyết pháp lý đối với các tranh chấp như vậy. Thứ năm, một quốc gia nào đó có chủ quyền với quần đảo xa bờ có thể và đương nhiên sẽ thống trị quanh nó và sẽ đương nhiên có sự kiểm soát lãnh hải của họ.

Quan trọng, mặc dù Trung Quốc công khai tuyên bố về chủ quyền biển và vùng lãnh hải, nhưng họ chưa bao giờ làm vậy ở Biển Đông. Trung Quốc vẫn duy trì quan điểm của họ về eo biển Quỳnh Châu và vịnh Bắc Hải trong các cuộc đàm phán, cũng như quan điểm về các tàu chiến và quyền đi lại vô hạn. Tuy nhiên, Bắc Kinh đã từ bỏ quan điểm về chủ quyền rộng của vùng lãnh hải và về “các quần đảo xa bờ”. Thực tế này cho thấy việc Trung Quốc cho rằng họ có “các quyền đặc biệt trong lịch sử” trong “đường 9 đôn” là kết quả của tuyên bố pháp lý mới.

Trung Quốc đã hòng chèn ép dần giáng sau khi Tòa trọng tài ở La Hay đưa ra phán quyết có lợi cho các nước ven biển trong vụ kiện của Philippines chống lại Trung Quốc. Kể từ đó, chính phủ Trung Quốc đã xoay trục trở lại lập trường cũ với “quần đảo xa bờ” từng bị phủ nhận trong các cuộc đàm phán về UNCLOS. Trung Quốc giờ đây không định rằng họ có thể tiếp hợp nhu cầu thực tế khác nhau trên biển thành “các quần đảo” và “bao bọc” chúng trong các đường cơ sở thông và xác lập EEZ tại các thực thể này.

Lập luận này vừa mang tính theo chủ nghĩa xét lại và vừa không thuyết phục về mặt pháp lý. Tuy nhiên, bên cạnh việc xác lập các EEZ, việc coi tạo các thực thể thành đảo hay quần đảo cho phép Trung Quốc không định rằng các tàu chiến Mỹ bị hạn chế tiến gần các thực thể đó. Mặc kệ không rằng các thực thể đó không tạo thành lãnh hải và rằng họ đang thực thi chiến dịch tự do hàng hải vốn được chấp nhận trong EEZ hay ở hải phận quốc tế. Tuy nhiên, tại sao Trung Quốc lại biến tâm đưa ra những lập luận như vậy?

Trung Quốc đánh giá cao sức mạnh của pháp quyền. Họ thuyết “Tam chiển” của Trung Quốc vạch ra ba phương pháp tấn công không tiếp xúc để đạt được các mục tiêu quốc gia của Trung Quốc: chiến tranh thông tin, chiến tranh tâm lý và chiến tranh pháp lý. Trong số này, chủ nghĩa của chiến tranh pháp lý được nhà bình luận Doug Livermore lý giải là nhằm “thúc đẩy tính hiệu quả của các cơ chế và quy trình pháp lý hiện hành để hạn chế hành vi đối địch, đối phó trong các hoàn cảnh bất lợi, để ngăn chặn các án lệ, và tại đa hóa lợi thế trong các tình huống liên quan đến các lợi ích cốt lõi của Trung Quốc”.

Nhiệm vụ của “tam chiển” là nhằm củng cố tính hợp pháp của Đảng Cộng sản Trung Quốc (CCP) cả trong và ngoài nước. Việc tranh cãi về các tuyên bố chủ quyền của Trung Quốc ở Biển Đông bị coi là âm mưu nhằm xói mòn tính hợp pháp của CCP. CCP cho rằng họ đang bị bao vây bởi các mối đe dọa trong và ngoài nước, và coi lập luận pháp lý chống lại họ là một hình thức xung đột chiến lược.

Trung Quốc cũng hy vọng rằng việc tấn công và khai thác những gì giành được từ vụ kiện đòi hỏi sẽ củng cố thông qua luật pháp. Chiến tranh pháp lý của Trung Quốc không chỉ đơn giản là cách thực thi quy tắc vốn đã “cồng kềnh” trên biển. Nó chính là một phần của chiến lược “cồng kềnh”.

Douglas Guilfoyle là Phó Giáo sư Luật Quốc tế và An ninh tại Đại học New South Wales (UNSW), Canberra, nơi ông là trưởng Nhóm Nghiên cứu An ninh Hàng hải.

Bài viết này được trích ra từ “Luật pháp và an ninh hàng hải: Hiểu về cuộc chiến pháp lý ở Biển Đông” (The Rule of Law and Maritime Security: Understanding Lawfare in South China Sea) của tác giả Douglas Guilfoyle, được đăng trên đây trên International Affairs. Bài viết được đăng trên trang [East Asia Forum](#).

Hà Lạc (gt)